

**Krajowa Rada
Radiofonii i Telewizji**

**UCHWAŁA NR 334/2024
z dnia 27 listopada 2024 roku**

Na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2022 roku, poz. 1722 z późn. zm.) Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji

postanawia

1. Przyjąć stanowisko w zakresie efektywności systemu ochrony małoletnich w telewizji i Internecie w kontekście wymagań podstawy programowej dla szkół podstawowych i średnich obejmującej obowiązkową edukację w odniesieniu do zdrowia seksualnego uczniów w związku z faktem, że projekt *Rozporządzenia Ministra Edukacji zmieniającego rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej* doprowadzi - w projektowanym kształcie - do załamania systemu ochrony małoletnich obowiązującego w usługach medialnych.
2. Wobec powyższego Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji wzywa Ministra Edukacji do wycofania się z wprowadzania przedmiotowego rozporządzenia w projektowanym kształcie, w zakresie wymagań szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności wskazanych dla klas IV-VI w Dziale VII, pkt 2 oraz Dziale VIII pkt. 5, a także z wymagań wskazanych dla klas VII-VIII w Dziale VIII pkt. 3-4, i przyjęcia przepisów prawa, które będą koherentne z obowiązującymi standardami ochrony małoletnich.
3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

1. Standardy programowe w zakresie ochrony małoletnich przed szkodliwym oddziaływaniem treści zawartych w audycjach i innych przekazach (np. handlowych), obowiązujące dostawców usług medialnych, zostały wyznaczone w ustawie z dnia

29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2022 roku, poz. 1722 z późn. zm., dalej jako: „ustawa”) w postaci m.in. klauzul ogólnych zawartych w:

- art. 16b ust. 2-3b ustawy - w przypadku zakazanych przekazów handlowych;
- art. 18 ust. 4-5b – w odniesieniu do ochrony małoletnich w usługach linearnych;
- art. 47e ust. 1-3 w związku z art. 18 ust. 4 – w zakresie ochrony dzieci w audiowizualnych usługach medialnych na żądanie (VoD);
- art. 47o ust. 1 pkt 1 oraz 47p ust. 1-3 – w zakresie ochrony małoletnich na platformach udostępniania wideo (VSP).

Regulacje przewidziane w art. 18 ust. 4-5b ustawy doprecyzowano – zgodnie z delegacją ustawową – w *Rozporządzeniu KRRiT z dnia 13 kwietnia 2022 r. w sprawie kwalifikowania, rozpowszechniania i sposobu zapowiadania audycji lub innych przekazów mogących mieć negatywny wpływ na rozwój małoletnich*, przepisy ujęte w art. 47e ust. 2 ustawy (dotyczące kwalifikowania i oznaczania audycji i przekazów w usługach VoD) – odpowiednio w *Rozporządzeniu Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 13 kwietnia 2022 r. w sprawie kwalifikowania i oznaczania audycji i innych przekazów mogących mieć negatywny wpływ na rozwój małoletnich w poszczególnych kategoriach wiekowych w audiowizualnych usługach medialnych na żądanie*, z kolei regulacje odnoszące się do dostawców VSP w *Rozporządzeniu Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 1 maja 2022 r. w sprawie kwalifikowania i oznaczania audycji, wideo stworzonych przez użytkowników i innych przekazów mogących mieć negatywny wpływ na rozwój małoletnich w poszczególnych kategoriach wiekowych w platformach udostępniania wideo*.

2. System powyższych regulacji ustawowych i uszczegóławiających je aktów wykonawczych, wraz ze wspierającymi go aktami samoregulacyjnymi dostawców w odniesieniu do usług VOD (*Kodeks Dobrych Praktyk w sprawie szczegółowych zasad ochrony małoletnich w audiowizualnych usługach medialnych na żądanie*) i branży reklamowej (*Karta Ochrony Dzieci w Reklamie*), stanowi pełne wdrożenie postanowień *Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1808 z dnia 14 listopada 2018 r. zmieniającej dyrektywę 2010/13/UE w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych (dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych) ze względu na zmianę sytuacji na rynku* (Dz. Urz. UE L 303 z 28.11.2018, s. 69). Jest to system, który ujednocila zasady ochrony małoletnich dla telewizji i Internetu. Nie tylko bowiem efektywnie eliminuje z usług linearnych (klasycznej TV) treści w oczywisty sposób

zagrożające małoletnim, o których mowa w art. 18 ust. 4 ustawy (pornografia, nadmiernie eksponowana przemoc), poprzez bezwzględny zakaz ich rozpowszechniania, a w przypadku usług VOD i VSP zmusza dostawców będących pod jurysdykcją KRRiT do skutecznego blokowania dzieciom dostępu do tego rodzaju treści, ale także nakłada na dostawców usług medialnych obowiązek odpowiedniego oznaczania treści mogących małoletnim zagrażać (np. przemoc seksualna, naturalistyczne obrazy seksu etc.) tak, aby ograniczyć im możliwość ich oglądania (np. nakaz emisji w TV wyłącznie w godz. 23.00-6.00). Z kolei, w przypadku wszystkich pozostałych treści rozpowszechnianych w telewizji i udostępnianych publicznie w Internecie, system nakłada na dostawców obowiązek klasyfikowania ich do odpowiedniej kategorii wiekowej co w szczególności ma chronić dzieci kilkuletnie i we wczesnej fazie dorastania przed przekazami mogącymi zaburzyć ich prawidłowy rozwój fizyczny, psychiczny lub moralny.

3. Mając na względzie skuteczność działania powyższego systemu KRRiT z niepokojem przyjmuje założenia podstawy programowej dotyczące edukacji zdrowotnej, odnoszącej się do dojrzewania i zdrowia seksualnego, wprowadzane w projekcie *Rozporządzenia Ministra Edukacji zmieniającego Rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej* (dalej: rozporządzenie Ministra Edukacji). Zgodnie z przedmiotowym rozporządzeniem istotnym elementem obowiązkowej edukacji zdrowotnej, która zastąpi Wychowanie do życia w rodzinie, będzie edukacja zdrowotna w wymiarze seksualnym. W ramach jej założeń dzieci z klas IV-VI, a więc w przedziale wiekowym 9-12 lat, mogą być zapoznawane z takimi zagadnieniami jak m.in. erekcje, zachowania autoseksualne i pojęcie zdrowia seksualnego.
4. W związku z tak ujętymi wymaganiami podstawy programowej nowego przedmiotu należy stwierdzić, że stoją one w sprzeczności z zasadami ochrony małoletnich obowiązującymi w mediach a ich realizacja w programie szkoły podstawowej może w niedalekiej przyszłości doprowadzić do załamania systemu ochrony małoletnich obowiązującego w telewizji i Internecie. Z jednej bowiem strony nowy przedmiot szkolny ma oswajając uczniów z szeroko pojętą seksualnością, w tym zachowaniami autoseksualnymi. Z drugiej, jedną z podstawowych przesłanek bezpieczeństwa systemu ochrony małoletnich

w mediach jest zasada, zgodnie z którą treści prezentujące zachowania o jawnym charakterze seksualnym lub sugerujące taką intencję w formie słownej lub niewerbalnej (np. gesty imitujące zachowania seksualne odnoszące się do narządów płciowych) nie powinny być kierowane do małoletnich poniżej 12 roku życia. Przesłanka ta została wprowadzona do systemu ochrony małoletnich z uwagi na fakt, że dzieci z tej grupy wiekowej mają nadal silną tendencję do ulegania sugestiom i naśladowania osób, zarówno z bezpośredniego otoczenia, jak i bohaterów fikcyjnych, zwłaszcza gdy są oni postrzegani jako atrakcyjni społecznie i o wysokim statusie w danej grupie.

5. Rozporządzenie Ministra Edukacji w projektowanym kształcie może zatem doprowadzić do sytuacji, w której powyżej opisane treści będą niedozwolone w przekazach medialnych adresowanych do małoletnich poniżej 12 roku życia, a jednocześnie szkoły będą realizować podstawę programową, w ramach której na lekcjach edukacji zdrowotnej ta sama grupa wiekowa będzie zapoznawać się z zachowaniami jawnie seksualnymi. Nietrudno zatem przewidzieć skutek tego oczywistego niedopasowania regulacji prawa medialnego i szkolnych wymagań - stopniowa erozja systemu ochrony małoletnich we wszystkich jego obszarach: telewizyjnym i internetowym.
6. Wobec tego zagrożenia KRRiT przypomina, że w polskim systemie prawnym zasada dobra dziecka została wyrażona w art. 72 ust. 1 Konstytucji RP, zgodnie z którym Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka, a każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. *Ustawodawca ma obowiązek ustanowić procedurę egzekwowania prawa dziecka do ochrony przed demoralizacją i innymi patologicznymi zjawiskami (L. Garlicki, uwaga nr 5 do art. 72, L. Garlicki (red.), Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, t. III, Warszawa 2003). Poszanowania tego prawa domagać się może nie tylko samo dziecko i jego rodzice, ale każdy - ma ono rangę uprawnienia o charakterze actio popularis, ponieważ ochrona małoletnich przed demoralizacją oraz innymi patologiami stanowi wartość o fundamentalnym znaczeniu dla całego społeczeństwa. Można więc powiedzieć, że art. 72 ust. 1 Konstytucji RP stanowi klauzulę zabezpieczającą prawidłowe wychowanie dziecka przez rodziców oraz dobro tego dziecka w procesie wychowania. (W. Borysiak, uwaga z nb. 4 do art. 72, w: M. Safjan, L. Bosek (red.), Konstytucja RP, t. I, Komentarz do art. 1-86, Warszawa 2016). Z kolei Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z dnia 23 grudnia 1991 r.) w art. 3 ust. 1 wskazuje, że: *We wszystkich działaniach dotyczących dzieci,**

podejmowanych przez publiczne lub prywatne instytucje opieki społecznej, sądy, władze administracyjne lub ciała ustawodawcze, sprawą nadrzędną będzie najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka, a Państwa-Strony, zgodnie z ust. 2 Konwencji działają na rzecz na rzecz zapewnienia dziecku ochrony i opieki w takim stopniu, w jakim jest to niezbędne dla jego dobra, biorąc pod uwagę prawa i obowiązki jego rodziców, opiekunów prawnych lub innych osób prawnie za nie odpowiedzialnych, i w tym celu będą podejmowały wszelkie właściwe kroki ustawodawcze oraz administracyjne.

Przewodniczący
Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji

Maciej Świrski